

jen chudší a nedůvěřivější. Zjevuje-li se Bůh člověku v okamžiku tohoto neblahého procitnutí jako Stvořitel, před nímž člověk může žít jako pouhé stvoření, je to milost a požehnání chudoby.“ (s. 243)

Setkání Boha s člověkem i člověka s Bohem v Ježíši Kristu je Bonhoefferovi jediným způsobem, jak rozdělení a rozklad našeho lidského bytí může být překonán (a je překonán; na nás je, abychom to ve svých životech nechali platit) a člověk osvobozen k bytí pro druhé, k pravé odpovědnosti (jako odpovídání na Boží oslovení) a v této svobodné odpovědnosti k aktivnímu utváření svého života a světa.

Pokus nově zformulovat a zdůvodnit základy pro utváření života víry ústí do pochopení etiky jako procesu připodobňování našeho života životu Kristovu: „Etika jako utváření je tedy odvážný pokus hovořit o tom, jak postava Ježíše Krista nabývá podoby v našem světě, takovým způsobem, který není ani abstraktní ani kazuistický, ani programatický ani čistě spekulativní.“ (str. 87)

Toto „nabývání Kristovy podoby“ pak chce Bonhoeffer sledovat v konstrukтивní, budování (Aufbau) reflektující části své Etiky.

Najdeme zde motivy známé z dopisů z vězení, důraz na pravou světskost křesťanského života (proti nezdravému spiritualismu a privatizaci křesťanství) i oprávněné nároky přirozeného života (v protikladu k nepřirozenému, nikoli nadpřirozenému). Témata luterské teologie rozvíjí způsobem, který jim vrací zanedbaný nebo zapomenutý teologický obsah. To platí zvláště pro ambivalentní a mnohokrát zneužitý pojem stvořitelských řádů, které Bonhoeffer raději nazve mandáty, aby se mohl vymezit proti falešným koncepcím a nově naznačit jejich obsah a funkci v teologickém reflektování našeho sociálního života.

Kdo má zálibu v dobře promyšlených a přesně formulovaných testech, které podávají argument souvisle a plynule, může na místech, kde jsou myšlenky jen skicovitě naznačeny nebo kde rozvíjená myšlenka náhle končí, trpět. Bonhoefferova etika není uhlazenou a uklidňující četbou, nýbrž textem provokujícím (a prokurujícím), otevřeným, nutícím k přemýšlení a domýšlení – a právě touto svou otevřeností vždy znovu aktuálním.

Přesto mu neschází jednoznačnost a zřetelné celkové poselství. Veškeré naše lidské podnikání stojí ve znamení Boží milosti, poslední slovo nemůže mít etika a lidské hodnoty, ale ospravedlnění jako zvěst o milostivém a milujícím Bohu, který je s člověkem od počátku až do konce a svým evangeliem ukazuje na „předposlednost“, tedy relativní platnost jak našich troskotání, tak našich úspěchů.

Bonhoefferova „Etika“, jak ji vydal Kalich, je knihou i na pohled přívětivou, pokornou a zvoucí, abyste ji vzali do ruky. Překlad je čtivý až k potěšení, a přestože se nepodařilo eliminovat tiskové chyby, není jich tolik, aby to potěšení z četby rušilo. Připojený jmenný rejstřík a rejstřík biblických míst pak umožňuje používat knihu i jako svého druhu referenční příručku. Vydání této knihy je rozhodně událostí, která odpovídá významu autorova stoletého jubilea a předpokladem pro novou etapu recepcí jeho díla v Čechách.

Jindřich Halama

PRÁCE PŘIJATÉ A OBHÁJENÉ V ROCE 2007

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

Doc. Michal Kaplánek, Th.D.

Eintritte der Jugendlichen in Tschechien in die katholische Kirche

habilitační práce v oboru teologie

Zatímco se evropští katolíci většinou stali členy církve tím, že je rodiče v dětském věku nechali pokřtít, můžeme v ČR pozorovat nový fenomén: každoročně vstupuje do církve ve věku dospívání nebo mladé dospělosti (do 25 let) několik stovek lidí, kteří nebyli křesťansky vychováni. Členy církve se stávají přijetím křtu po řádné přípravě (katechumenátu). Německy psaná práce M. Kaplánek se tři roky před tím nechali pokřtít. Autor zkoumal prvotní impulsy vedoucí respondenty k zájmu o křesťanství a reakce jejich blízkých, dále pak faktory, které přispěly k rozhodnutí přijmout křest, a nakonec jejich vlastní hodnocení tohoto kroku. Práce je uvedena reflexí pojmu „konverze“ z hlediska teologie a společenských věd. Teologickým přínosem práce jsou pastorální impulsy vyplývající z výsledků kvalitativního výzkumu.

ThLic. Alberto Giralda CID

L'invisibile nell'ambito visibile dei sacramenti, secondo la dottrina di Sant'Ambrogio di Milano. Attualità del messaggio ambrosiano

disertační práce v oboru systematická teologie a křesťanská filozofie (vedoucí práce Prof. Ctirad Václav Pospíšil, Th.D.)

Výchozím bodem práce je sémiotická koncepce komunikace strukturovaná třemi prvky: odesílatel-poselství-adresát s důrazem na hodnotě znaků, ve kterých je poselství kodifikováno. Látkou studia je nauka sv. Ambrože z Milána o svátostech. V díle sv. biskupa milánského, a především v jeho spisech dogmatického charakteru, byla analyzována terminologie jím používaná. Dále se práce soustředila na strukturu třech výše jmenovaných sémiotických prvků. Ukázalo se, že odesílatel, totiž Nejsvětější Trojice, zůstává přítomný a působící od začátku až do konečného výsledku, a tím zaručuje věrohodnost a jistotu komunikace. Vyniká myšlenka, že sv. Ambrož ve své nauce o svátostech tvořil jednotu na základě trvalé přítomnosti neviditelného ve viditelném, a ukazoval na živé „mystérium“ v oživených svátostních znameních pro živého člověka. Byla rovněž kontextualizována nauka sv. Ambrože v dějinách sakramentologie. Dále bylo provedeno srovnání s naukou II. Vatikánského koncilu a Jana Pavla II. se snahou zachytit

aktualitu svatého biskupa milánského. Vyšlo najevo, že učení sv. Ambrože je velice aktuální, že je cestou, po které kráčí dále a dále magisterium moderních dob. Stejně bylo ukázáno, že sv. Ambrož má hodně co říci ohledně nejpalcivějších otázek moderní sakramentologie.

ThLic. Jiří Žůrek

Prolegomena k četbě Vladimíra Boublíka a analýza stěžejních témat jeho myšlenkového odkazu

disertační práce v oboru systematická teologie a křesťanská filozofie (vedoucí práce Prof. Ctirad Václav Pospíšil, Th.D.)

Práce je rozčleněna do úvodu, osmi kapitol, závěru a příloh. První kapitola přináší kritický Boublíkův životopis, který čerpá jak z dostupných archivních materiálů, tak ze psaných i ústních svědectví pamětníků. Ve druhé kapitole podává autor dosud nejúplnější bibliografii Boublíkových děl. Třetí a čtvrtá kapitola představuje teologické pozadí Boublíkovy tvorby, především s ohledem na recepci učení II. vatikánského koncilu. Pátá až osmá kapitola obsahuje analýzu stěžejních témat Boublíkovy teologie: fundamentální teologie, christologie, teologické antropologie a teologie náboženství. Přílohy obsahují kromě jiného nejvýznamnější části spisu vedeného na V. Boublíka bývalou komunistickou rozvědkou.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Mgr. Jiří Piškula

Dějiny adventizmu sedmého dne v českých zemích (1890–1989)

disertační práce v oboru historická teologie a teologie náboženství, 201 s.

Práce se zabývá stoletím dějin adventizmu sedmého dne v prostoru Čech, Moravy a Slezska od zakotvení této víry na našem území až po pád komunistické diktatury v Československu. Studie se soustředí na adventistickou církev v její interakci se státními strukturami a společností obecně a hlavním obdobím je v zorném úhlu této práce perioda let 1945–1969. Hlavním tématem v tomto období je pak vývoj vztahu komunistického totalitního režimu k Církvi adventistů sedmého dne, od státního uznání církve, přes její zákaz až k opětovnému povolení. Okrajovými zájmy tohoto díla je také vzdělávací, vydavatelská, nakladatelská a dobročinná aktivita adventistů sedmého dne.

Mgr. Kateřina Šašková

Asyrské náboženství s přihlédnutím k paralelám a odlišnostem ve Starém zákoně

disertační práce v oboru historická teologie a teologie náboženství, 286 s.

Práce se zabývá rozličnými projevy asyrského náboženství a poukazuje na mnohé paralely či některé odlišnosti, které se objevují ve starozákonních textech, jež se vážou k přibližně stejnému dějinnému období. V první kapitole je přiblížen nejvyšší asyrský bůh Aššur, jehož charakteristika byla vytvořena převážně na základě dochovaných mezopotamských textů a rozboru osobních jmen, která obsahují Aššurovo jméno jako theoforní element. Dále jsou zde osvětleny Aššurovy funkce, atributy a vztah k ostatním božstvům asyrského pantheonu. V závěru kapitoly jsou uvedeny teorie badatelů, kteří předpokládají, že asyrské náboženství směřovalo k monotheismu, nebo že tohoto stavu dokonce dosáhlo. Druhá kapitola pojednává o Aššurově chrámu, jeho historii, uspořádání a personálu. Třetí kapitola je věnována komunikaci s božstvy. V její první části je nastíněn oficiální kult, který zahrnuje osobu panovníka jako nejvyššího kněze státního božstva i představeného všech chrámů říše, kultovní obřady, péči o božstva a věšteccké techniky. Druhá část charakterizuje osobní zbožnost projevující se vírou v osobní božstvo, užíváním magických praktik, strachem z démonů a důvěrou v ochranné bytosti. V poslední kapitole je popsán asyrský kultický kalendář a svátky s důrazem na Aššurův chrám v hlavním městě Asýrie Aššuru.

Mgr. Robert Řehák

Synchronní metody výkladu hebrejských proprií ve Starém zákoně a v rabínské literatuře

disertační práce v oboru biblická teologie, 408 s.

Disertační práce předložená na UK-ETF v roce 2007 se v rámci biblické onomatologie zabývá synchronními metodami výkladů hebrejských proprií ve Starém zákoně a v rabínské literatuře. Práce na citovaných příkladech odhaluje, pojmenuje a definuje 13 hlavních metod výkladů biblických hebrejských proprií, mezi něž patří tyto metody výkladů hebrejských proprií: identifikace se slovy totožných konzonant, derivace ze slovesného kořene, dekompozice, opakované užití konzonant, notarikon, gematrie, atbaš, achas bata, retrogradní čtení, meta-teze, záměna konzonant, transpozice všech konzonant a odvození z jiného jazyka. U každé zmíněné metody práce cituje pramen onomatologického jevu, analyzuje jej a pokouší se o aplikaci metody výkladu na další dosud nevykládaná hebrejská biblická propria. V závěru se práce pokouší o aplikaci všech potenciálních metod výkladu na jedno vybrané proprium. Po takovéto aplikaci se velmi rozrůstá počet možných výkladů. Při aplikaci na hebrejské proprium Šimeón dosáhl počet možných výkladů jednoho propria počtu 22 výkladů. Výsledná diverzita umožňuje po aplikaci všech potenciálních metod výkladů na dané pro-

prum „vrátit se“ do jeho biblického kontextu a ověřit, zda příslušný kontext daného hebrejského propria některý z těchto výkladů umožňuje. Tím se otvírá cesta k novým výkladům mnoha textů Starého zákona.

Mgr. Jan Amos Dus

Sibylliny věštby I–II a VI–VIII. Otázky Bartolomějovy. Novozákonní apokryfy v českém překladu

disertační práce v oboru biblická teologie, 172 s.

Práce je inspirována projektem Centra biblických studií: „Novozákonní apokryfy v českém překladu“. V terminologickém úvodu se autor přimlouvá za zachování termínu „novozákonní apokryfy“ (Schneemelcher) a odmítá jeho nahrazování termínem „křesťanské apokryfy“ (Junod, Marksches). Po několika poznámkách o problematice překladu starověkého textu přechází k šesti charakteristickým jevům apokryfní literatury a ilustruje je vždy na vybraném motivu některého apokryfu: textově-kritické problémy („svatý národ“ v první knize Sibylliných věštb); kompoziční problémy (pseudo-fökylidovské gnómy převzaté do druhé knihy Sibylliných věštb); hromadění biblických odkazů („Protivník“ v Otázkách Bartolomějových); souběh starozákonních a novozákonních motivů („pokání před smrtí“ ve Zjevení Šadrakově); biblické a liturgické souvislosti („eucharistie“ ve Skutcích Tomášových); teologické posuny za proměnami textu („přímluva za zemřelé hříšníky“ ve Zjevení Petrově). Závěrečná část obsahuje komentované překlady příslušných pasáží ze zmíněných apokryfů; ve dvou případech (Sibylliny věštby I–II a VI–VIII; Otázky Bartolomějovy) se jedná o první překlad do češtiny.

Mgr. Jan Zámečník

Literatura jako realizace a model. Teologická reflexe beletrie u Dorothee Sölleové a Dietmara Mietha

disertační práce v oboru systematická a praktická teologie, 172 s.

Disertační práce se pokouší systematicky sledovat teologicko-etickou reflexi krásné literatury u dvou vybraných autorů – protestantské teoložky D. Sölleové a katolického teologa D. Mietha. Jsou jedni z mála, kteří nabízejí kromě obecného teoretického přístupu k literárním dílům rovněž konkrétní interpretace. Lze u nich dobře ukázat spojitost mezi reflexí víry a literatury a je patrné, že beletrie je pro ně zdrojem etických impulzů. Práce má také ekumenický rozměr. Ovšem základní je záměr mezioborového dialogu. Studie se pohybuje mezi literární vědou, etikou, teologií a filozofií. Centrem předkládané práce jsou pasáže věnované Dietmaru Miethovi a Dorothee Sölleové, přičemž cílem není pouze interpretace jejich přístupu k literatuře, ale i představení teologie jmenovaných autorů. Vloženy jsou dílčí sondy ke klíčovým tématům, orientujícím teologicko-etickou reflexi obou. „Kontextualizace“ jejich myšlení je pak předmětem typologické

části, která má čtenáře zároveň seznámit s pohledy jiných teologů a teologizujících autorů. Tato část poskytuje soubor východisek a kritérií, vhodných pro klasifikaci jednotlivých teologických přístupů k literatuře v dalším bádání. V závěrečné části se nově formuluje přínos Sölleové a Mietha pro teologicko-etickou interpretaci krásné literatury, ale také pro teologickou etiku jako takovou.

Mgr. Jiří Just

Biblický humanismus Jana Blahoslava

disertační práce v oboru historická teologie a teologie náboženství, 157 s.

Disertační práce je rozdělena do tří kapitol věnovaných přehledu bádání o Blahoslavově překladu Nového zákona, Blahoslavově osobě a jeho překladu a předloham, s nimiž Jan Blahoslav při překladu Nového zákona pracoval. Cílem je vylíčit vznik uvedeného překladu od připravenosti autora k takovému podniku, jeho teoretických východisek, přes metodu samotné práce až k jeho výsledné podobě. Studie, kterou je možné stručně charakterizovat jako kulturně-historickou se zaměřením na některé speciální otázky biblistiky, sleduje několik různých aspektů. Zevrubným pohledem na místa Blahoslavových studií a činnost osob, s nimiž se zde setkal a jež jej ovlivnily, chce blíže poznat jeho odborné zájmy. Na pozadí výkladu o dobové teorii a metodách překladu vynikne Blahoslavův specifický způsob práce s textem. Pozornost je zaměřena i na jeho výslednou podobu a dokonce i na samotná obě vydání z formální stránky, zvláště ikonografické (interpretace dřevorezů). Výsledkem je určitější poznání předloh, se kterými Blahoslav pracoval a revize starších výsledků bádání.

Mgr. Zdeněk Ambrož Eminger

Teologická etika a kultura – Boží tajemství a řád. Studie o křesťanské etice a jejích podobách v kultuře

disertační práce v oboru systematická a praktická teologie, 329 s.

Disertační práce se zabývá tématem teologie kultury se zřetelem ke křesťanské etice a jejím nárokům a očekáváním v kontextu současné ekumeny. Jejím cílem je analytické popsání různých teologických a mravních úrovní kultury, jako je např. její duchovní podstata či vztah ke společnému (sociálnímu) dobru. Úvodní diskurs nazvaný „abeceda kultury“ přináší detailnější pohled na ty součásti duchovního bohatství kultury, které jsou upřednostňovány jednotlivými teologickými školami a jejich představiteli. Kapitoly o inkulturaci, sociálním rozměru společnosti a kapitoly o dimenzi křesťanské svobody v kultuře mají na mysli prolínání tzv. akademické teologie do života konkrétních lidských společenství. Druhý oddíl práce tvoří studie, které se zabývají myšlenkovými koncepty daného tématu, pocházející z oblasti 1) katolické teologie – např. Jan Pavel II., Jacques Maritain, Johan Huizinga, Joseph Ratzinger, 2) teologie východní – pravoslavné – Nikolaj Berdajev, Vladimír Solovjov, I. A. Iljin a 3) teologie protestantské – Albert Schweitzer, Paul Tillich, Emil Brunner a H. Richard Niebuhr.

obecným pravidlem *lex orandi – lex credendi*. První část se převážně věnuje analýze tří utrakvistických liturgických rukopisů ze 16. století a soustředí se zejména na jejich ordines missae a canon minor. Část druhá pojednává o svátostných teologiích Jana němce ze Žatce, Tomáše Akvinského a Jakoubka ze Stříbra.

Mgr. Milena Bílková

Ikonografie v utrakvistické teologii

disertační práce v oboru Husitská teologie – praktická teologie

Utrakvismus, český náboženský proud 15. a 16. století, se vyznačoval teologickými specifiky, která se odrazila také v umění utrakvistické církve. Existuje několik specifických námětů, které opravňují k užití pojmu utrakvistická ikonografie. Jedná se především o zobrazení Jana Husa jako světce. Jeho atributem se spolu s popravčí hranicí stala i (původně degradující) kacířská čepice. Laický kalich, hlavní teologický rys utrakvismu, byl zobrazován v různých kontextech a na různých místech, ačkoli jeho zdůraznění nebylo pravidlem. Dalšími tématy utrakvistické ikonografie jsou přijímání pod obojí dospělými i dětmi, smrt Jeronýma Pražského a kutnohorských mučedníků, obrazy Žižky a obrazové antiteze.

PhDr. Zdeněk Vojtíšek

Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství

disertační práce v oboru Husitská teologie – praktická teologie

Disertační práce poskytuje úplnou informaci o jednom ze speciálních odvětví pastoračního poradenství. Tento specifický druh pastoračního poradenství metodologicky navazuje na zásady poradenství zaměřeného na klienta Carla Rogerse a jeho žáků. Prostřednictvím poznatků sociologie nových náboženských hnutí a psychologie duchovního vývoje autor nabízí možnost, jak porozumět konvertitům do nových náboženských směrů i odpadlíkům z nich a jak účinně pastoračně a poradensky pomoci v jejich obtížné sociální situaci.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

ThLic. Mgr. Karel Sládek

Vladimír Solovjov: mystik a prorok.

Osobnost a dílo Vladimíra Solovjova pohledem (nejen) české reflexe

disertační práce v oboru spirituální teologie, 248 s.

Vladimír Solovjov byl v disertační práci studován pod zorným úhlem několika aspektů jeho tvorby. Mystický a prorocký pohled byl vřazen do širšího rámce

jeho teosofického systému, který celý život propracovával a ve kterém je možné vysledovat jak „kontinuitu“ myšlení v zachování věrnosti všejednoticím atributům *krásy, dobra a pravdy*, tak „diskontinuitu“ v postupném odhalování nových horizontů poznání, kdy ve svých závěrech nejednou překonal mentalitu své doby. V mnohých učeních nalézal jen parciální zlomek všejediné kosmické vize světa, jak mu ji zjevila Boží Moudrost-Sofie v Egyptě. Mystického daru se snažil využít v universálním pohledu na smysl dění, kdy vynikl prorocký ráz jeho tvorby v hledání jednoty všech věcí, zejména jednoty v Církvi. Důležitým přínosem práce je zejména představení české reflexe nad dílem tohoto ruského génia, které vznikaly již za období Rakouska-Uherska (Ottův slovník naučný, Časopis katolického duchovenstva, Muzeum, Hlídka, Slovanský přehled, dílo Karla Jindřicha). Solovjova analyzovaly taktéž významné osobnosti první republiky Československé (Tomáš G. Masaryk, Emanuel Chalupný, Ladislav Klíma, František Krejčí, Vincenc Pořízka) a byl hojně uváděn i v církevním tisku (Apoštolát Cyrila a Metoděje pod ochranou bl. Panny Marie, Jitro). Renesanci Solovjovských bádání v Čechách můžeme sledovat i dnes po sametové revoluci, zejména s aktivitami Centra Aletti na Velehradě.

ThLic. Ing. René Milfait

Dítě jako zboží v prostituci. Perspektivy teologicko-etické reflexe

disertační práce v oboru teologická etika, 432 s.

Obhájená disertace se zabývá v rámci vědecké disciplíny teologická etika společensky a světově závažným, aktuálním ubližováním dětem. Volí k tomu metodický trojkrok vidět–posoudit–jednat. Sleduje, co znamená a jak se projevuje nejvyšší etický princip a paradigma právního systému lidská důstojnost v této složité a multidisciplinární problematice, kterou tím antropologicky ukotvuje a integruje. Dětskou prostituci jako formu fenoménu komerční sexuální zneužívání dětí představuje a zpracovává interdisciplinárně. Seznamuje se souhrnou faktorů a příčin, s hlavními aktéry (děti, pachatelé), s trestněprávní úpravou v ČR a mravnostní kriminalitou. Porovnává definování a používání pojmů morálka, mravnost, etika v mravnostní kriminalitě a v teologické etice. Pojednává zároveň o vztazích práva a morálky a stává se tak profilovaným příspěvkem etiky práva v konkrétní oblasti. Relevantními tématy reflexe jsou dále vztah mezi pohlavími, lidská sexualita, svoboda, lidská práva, resp. lidská práva dítěte, princip solidarity, tajemství lidské viny a hříchu, lidská práce, nutný trest a jeho účel, role obrácení, smíření a odpuštění. Teologicko-etická reflexe, která je ve službě tomu, co je třeba konat, vyúsťuje do třetí velké části Důsledky pro konání, kde poukazuje na nutnost interdisciplinární spolupráce a její společné báze, na princip personaly, na potřebu výchovy k celostnímu pojetí člověka, ke kultuře rovnoprávnosti mezi pohlavími, k zodpovědnému zacházení se sexualitou, navrhuje změny v trestněprávní úpravě a v chápání pojmů morálka a mravnost v ní, předkládá požadavky, které vyplývají z principu solidarity pro různé aktéry a oblasti, včetně křesťanů a círk-

ví a toho, že představuje best practices a radikalizovanou lásku k nepřátelům-pachatelům, kde zvláště zaznívá proprium oboru. Disertace tak dokumentuje syntézu věrnosti propriu svého oboru a jednoho z hlavních bolestných znamení naší doby.

**TEOLOGICKÁ FAKULTA
JIHOČESKÉ UNIVERZITY ČESKÉ BUDĚJOVICE**

Mgr. Samohýl, J.

**Emanuel Rádl jako náboženský myslitel
a jeho vztah k Masarykově filosofii náboženství**

disertační práce v oboru filosofie náboženství

Tato disertační práce strukturuje náboženské a teologické myšlení Emanuela Rádlu v kontextu jeho filosofických a politických textů. Profesor Emanuel Rádl, osobnost zejména v době první republiky zcela mimořádná, většinou kontroverzní, byl známý svou mimořádnou aktivitou společenskou, publikační i politickou. Cílem této disertační práce je Emanuela Rádlu představit jako originálního náboženského myslitele, poukázat na religiózní strukturu jeho filosofického myšlení a tu srovnat s filosofií náboženství jeho učitele T. G. Masaryka.

Mgr. Mička, R.

Michael Novak a jeho projekt teologie demokratického kapitalismu

disertační práce v oboru sociální etika

Tato disertační práce pojednává o americkém katolickém teologovi a sociálním mysliteli Michaelu Novakovi a o jeho díle, které je zásadním a vlivným příspěvkem ke katolickému sociálnímu myšlení. Novak je hlavním představitelem amerického katolického neokonzervatismu, proudu v katolickém myšlení, který vychází ze specifického kontextu zkušenosti amerického politického, ekonomického a kulturního uspořádání a který se začal rozvíjet v USA v souvislosti s americkou „konzervativní revolucí“. Katolický neokonzervatismus usiluje o spojení křesťanské a liberální tradice, pokouší se o rehabilitaci systému demokratického kapitalismu nově postaveného na křesťanských hodnotách, jeho cílem je tak ovlivnit celou oblast katolického sociálního myšlení, které je podle Novaka třeba dále rozvíjet a obohacovat o mimoevropskou, zejména „americkou zkušenost“ – katolické sociální myšlení je totiž podle něj příliš inspirováno socialismem a stáletá tradice papežských encyklik výrazně poznamenána omezeným kontinentálně evropským horizontem. Disertační práce má za cíl alespoň částečně přispět ke katolické dějinné revizi hodnot klasického liberalismu ve světle této americké zkušenosti. Taktéž

Novakovo užití teologických doktrín ve prospěch demokratického kapitalismu je přes určité výhrady zajímavým a neopominutelným experimentem v oblasti teologie pozemských skutečností. Novak není velkým teologem, ale především politologem a ekonomem, proto by jeho teologie demokratického kapitalismu mohla a měla být teology dále rozvíjena a obohacována.